

Nr 7

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrade grunder för statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 326 i första kammaren av herrar *Birke* och *Sveningsson* samt nr 410 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

»att riksdagen måtte

a) antaga följande

FÖRSLAG

till

ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas att 2 § förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med dels ett grundbelopp av en krona 50 öre vid en daghjälp av fem kronor, dels ock ett tilläggsbelopp av 15 öre för varje hel krona, varmed daghjälp överstiger fem kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än tre kronor 30 öre för varje understödsdag.

Har daghjälp fastställts till lägre belopp än fem kronor, skall grundstatsbidraget utgå med 30 % av det fastställda beloppet.

För dag, då — — — styckena sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

b) besluta att den som bilaga till förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor fogade tabellen skall ändras på sätt nedan angives:

Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem	Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem	Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem
0—3	0,0	6	36,7	17	78,1
3,25	4,0	7	44,2	18	79,6
3,50	7,8	8	50,4	19	80,9
3,75	11,4	9	55,7	20	82,0
4	14,8	10	60,2	21	82,9
4,25	18,2	11	64,0	22	83,6
4,50	21,4	12	67,2	23	84,2
4,75	24,4	13	70,0	24	84,6
5	27,2	14	72,4	25	84,8
5,25	29,8	15	74,5	26 och	85,0
5,50	32,2	16	76,4	däröver	

Särskilda bestämmelser — — — sker avrundning uppåt.»

I motionerna anges innebörden av den föreslagna ändringen av statsbidraget till de erkända arbetslöshetskassorna vara, att bidraget vid jämförelse med gällande bestämmelser skulle bli något högre vid en mer betydande och något lägre vid en ringa arbetslöshet.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Understöd från erkänd arbetslöshetskassa

Enligt 1 § förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor må registrerad understödsförening, vilken enligt sina stadgar bereder medlem understöd i enlighet med vad i förordningen stadgas, på sätt i förordningen närmare angives antagas till erkänd arbetslöshetskassa. Med antagande följer rätt till statsbidrag.

I 17 § nämnda förordning regleras de former, i vilka *understöd* må utgå från erkänd arbetslöshetskassa. Understöd skall utgivas dels i form av ett för dag beräknat belopp, benämnt *daghjälp*, och dels i form av *familjetillägg* till daghjälp. Familjetillägg utgöres av *barntillägg* samt, i den mån kassa så beslutat, *maketillägg* och *husföreståndarinnetillägg*. Understöd må vidare utgivas såsom hjälp till täckande av *rese- och flyttningkostnader* för tillträdande av arbete å annan ort. I annan form än nu sagts må understöd icke utgivas av erkänd arbetslöshetskassa.

Daghjälp må enligt förordningen icke överstiga 20 kronor om dagen. Barntillägg utgör 1 krona 50 öre om dagen för varje barn, för vilket sådant tillägg skall utgå. Maketillägg och husföreståndarinnetillägg utgör vardera 2 kronor om dagen.

Vid 1956 års riksdag antogs ny *förordning om erkända arbetslöshetskassor*. Den nya förordningen, som utfärdades den 14 december 1956 (SFS nr 629) och träder i kraft den 1 september 1957, innebär inga avvikelser från nu gällande bestämmelser i de avseenden, som här berörts.

Statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa

Nu gällande bestämmelser om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor återfinnes i *förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor*. Enligt nämnda förordning utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa i form av grundstatsbidrag, daghjälpbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag.

Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, dels med ett grundbelopp av 2 kronor 25 öre vid en daghjälp av 5 kronor 50 öre, dels med ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona varmed daghjälp överstiger 5 kronor 50 öre. Det sammanlagda grundstatsbidraget begränsas till högst 5 kronor för varje understödsdag, vilket belopp nås vid en daghjälp av 16 kronor 50 öre. Om daghjälp fastställs till lägre belopp än 5 kronor 50 öre utgår grundstatsbidraget med 40 % av det fastställda daghjälpbeloppet.

Daghjälpbidraget börjar utgå när antalet understödsdagar per årsmedlem i en kassa eller en klass inom en kassa överstiger 3. Det utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp efter avdrag dock av vad som svarar mot grundstatsbidraget. Procenttalet bestämmes i förhållande till antalet understödda dagar per medlem i överensstämmelse med en vid förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor fogad tabell med tillhörande särskilda bestämmelser. Denna tabell är av följande lydelse:

Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem
0—3	0,0	6	30,3	17	70,1
3,25	3,0	7	37,5	18	71,3
3,50	6,0	8	43,5	19	72,2
3,75	8,9	9	48,7	20	73,0
4	11,9	10	53,1	21	73,7
4,25	14,4	11	56,8	22	74,2
4,50	16,9	12	60,0	23	74,6
4,75	19,4	13	62,7	24	74,8
5	21,9	14	65,0	25	74,9
5,25	24,0	15	67,0	26—35	75,0
5,50	26,1	16	68,7		

Särskilda bestämmelser:

- a) Om antalet understödda dagar per medlem är större än 35, beräknas procenttalet genom att multiplicera 75 med $\frac{35}{n}$, där n betecknar antalet understödda dagar per medlem.
- b) Vid annat antal understödda dagar per medlem än sådant, som direkt framgår ur tabellen, interpoleras lineärt mellan de i tabellen angivna procenttalen, varvid det erhållna resultatet avrundas till närmaste tiondels procent. Vid lika avstånd sker avrundningen uppåt.
- c) Samma avrundningsregel som under b) tillämpas i fråga om beräkningen av daghjälsbidraget för det fall, att antalet understödda dagar per medlem överstiger 35.

Familjetilläggsbidraget utgör 75 % av kassans utgifter för familjetilllägg.

Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels ock med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot, som utsetts av tillsynsmyndigheten. Medlemsbidraget utgör 5 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som ej överstiger 3 000, 4 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 3 000 men ej 25 000, och 3 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 25 000.

I anslutning till att vid 1956 års riksdag antogs ny förordning om erkända arbetslöshetskassor antogs även ny *förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor*. I sistnämnda förordning, som utfärdades den 14 december 1956 (SFS nr 630) och träder i kraft den 1 september 1957, är statsbidragsreglerna i stort sett oförändrade. I fråga om här ovan återgivna bestämmelser har ändring skett därutinnan, att i fråga om daghjälsbidraget den nuvarande begränsningen vid 35 ersättningsdagar per årsmedlem slopats. Daghjälsbidraget skall enligt den nya förordningen utgå med 75 % av kostnaderna för daghjälp, minskade med grundstatsbidraget, då antalet understödda dagar per medlem uppgår till eller överstiger 26.

I nu förevarande motion yrkas ändring av de regler, enligt vilka grundstatsbidrag och daghjälsbidrag utgår. Övriga former av statsbidrag beröres ej av yrkandena i motionen.

Frågans tidigare behandling

1950 års besparingsutredning framhöll i en promemoria den 14 november 1950, att det syntes böra utredas om inte statens bidrag kunde utformas så att det under perioder av full sysselsättning utginge med förhållandevis ringa belopp för att stiga därest en verklig arbetslöshet skulle inträda. Det gällande systemet torde enligt besparingsutredningen visserligen vara avsett att verka i sådan riktning men hade ändock i praktiken medfört betydande statsutgifter även i lägen med brist på arbetskraft.

I direktiven för 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen anför-

des under hänvisning till besparingsutredningens nämnda uttalanden, att det borde övervägas huruvida det vore möjligt att i högre grad än vad som vore fallet utforma bidragsreglerna så att statsbidrag under full sysselsättning utginge med förhållandevis ringa belopp för att stiga vid större arbetslöshet.

1951 års utredning uttalade under hänvisning till vad den anförde i olika sammanhang, att utredningen inte kunde dela besparingsutredningens uppfattning. Bl. a. hänvisades till vad som sagts om arbetslöshetsförsäkringens betydelse även i tider med hög sysselsättning. Vad statsbidragssystemet angår är detta, anförde utredningen, f. n. i utpräglad grad anordnat så att statsbidragsprocenten är låg när arbetslösheten är låg men stiger med ökande arbetslöshet. Enligt utredningens mening borde staten — med bibehållande i övrigt av systemets principiella uppläggning — lämna ett effektivare stöd i sådan form att en höjning över lag av försäkringsersättningarna garanterades. Detta kunde endast ske genom att de bidragsformer — främst grundstatsbidraget — som utgår med samma procenttal oberoende av arbetslöshetens storlek förbättrades.

Vid 1953 års riksdag framlades i *proposition nr 166* förslag till en betydande höjning av de belopp, varmed ersättning vid arbetslöshet kan utgå från de erkända arbetslöshetskassorna. I propositionen föreslogs också vissa höjningar av statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, anförde i propositionen bl. a., att kostnaderna för hjälp vid arbetslöshet utan tvivel vore av den arten, att de till avsevärd del borde bäras av samhället. Den i propositionen föreslagna kostnadsfördelningen kunde sägas innebära, att de försäkrade skulle svara för minst cirka 40 % av understödskostnaderna vid sådan arbetslöshet som förekommit under det senaste årtiondet. Emellertid borde framhållas, att statens andel bleve avsevärt lägre, om man såg till arbetslöshetskassornas inkomster, vilket berodde på att en icke obetydlig del av inkomsterna ginge till fondering. Den föreslagna ökningen av statens kostnadsandel torde enligt departementschefen i föreliggande läge vara en förutsättning för en snabb höjning av ersättningsnivån. För att arbetslöshetskassorna skulle få en tillräckligt hållbar grund för att i praktiken kunna genomföra den åsyftade förbättringen av ersättningarna syntes det ofrånkomligt, att åtminstone för den närmaste framtiden definitiv ställning toges till vissa principfrågor beträffande bl. a. försäkringens finansiering. Den bästa effekten av ett ökat statligt stöd torde enligt departementschefen ernås, om stödet finge formen av ett förbättrat grundstatsbidrag. Ett sådant bidrag av den föreslagna storleken gäve kassorna möjlighet att omedelbart företa en betydande höjning av daghjälp. Vidare bundes därigenom även kassor med låg arbetslöshetsrisk vid försäkring. Beträffande dessa kassor föreläge eljest en viss risk för att de

skulle frigöra sig för att slippa den statliga kontrollen med arbetsförmedlingstvång för arbetslösa medlemmar m. m.

I två likalydande *motioner* hemställdes bl. a., att riksdagen måtte bifalla propositionen med den ändringen att grundstatsbidraget sänktes med omkring en tredjedel och att skalan för daghjälsbidraget utformades så att statsbidraget steg från tre procent vid 3,25 understödsdagar per årsmedlem till 80 å 85 % vid minst 26 understödsdagar.

Propositionen och motionerna behandlades av *sammansatt stats- och andra lagutskott* i dess utlåtande nr 7. Utskottet föreslog, att riksdagen med avslag å motionerna, såvitt de avsåge statsbidragsreglerna, måtte antaga de genom propositionen framlagda förslagen till ändring i förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Genom de år 1953 beslutade ändringarna om statsbidrag höjdes *grundstatsbidraget* från 75 öre för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, till — enligt regler för vilka ovan redogjorts — högst 5 kronor. I fråga om *daghjälsbidraget*, för vilket procentsatserna senast faststälts år 1941, och *familjetilläggsbidraget* gjordes ingen ändring. Emellertid ökades statens kostnader för dessa bidrag, enär bidragen utgår med viss procent av daghjälp resp. familjetillägg samt en väsentlig höjning av understödsbeloppen genomfördes. Beträffande slutligen *förvaltningsbidraget* höjdes detta med vissa belopp.

Vid 1954 års riksdag framställdes i två likalydande *motioner*, I: 240 av herr Arrhén och II: 420 av herr Håstad m. fl., yrkanden av i princip samma innehåll som i de nu ifrågakvarande motionerna.

Andra lagutskottet avstyrkte i sitt utlåtande nr 14 de i motionerna framställda yrkandena. Utskottet framhöll därvid bl. a., att genom beslut vid 1953 års riksdag möjliggjorts en väsentlig förbättring beträffande ersättningsarna från arbetslöshetskassorna och att det för kassorna uppenbarligen vore av betydelse, då de genomförde den beslutade förbättringen av ersättningsarna, att de antagna grunderna för statsbidragen icke alltför snart ändrades.

Riksdagen godtog utskottets yttrande.

Samma yrkanden som framstälts vid 1954 års riksdag återkom vid 1955 års riksdag i två likalydande *motioner*, I: 167 av herr Arrhén och II: 298 av herr Östlund m. fl.

Andra lagutskottet intog även denna gång avvisande hållning till de framställda yrkandena och avstyrkte i sitt utlåtande nr 5 motionerna. Därvid framhöll utskottet bl. a., att statsbidragssystemet redan vore så anordnat, att statsbidraget vore förhållandevis lågt vid ringa arbetslöshet men steg hastigt vid ökande arbetslöshet. De i motionerna föreslagna ändringarna skulle, framhöll utskottet vidare, ehuru de kunde komma att drabba enskilda kassor hårt, icke medföra någon mera avsevärd accentue-

ring av det sätt, på vilket statsbidragssystemet sålunda anordnats, och skulle ej heller möjliggöra någon mera betydande sänkning av statsanslagen ens vid dåvarande fulla sysselsättning.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med utskottets yttrande.

Motsvarande yrkanden framställdes jämväl vid 1956 års riksdag i de likalydande *motionerna* I: 228 av herr Bergh, Ragnar, samt II: 500 av herrar Nilsson i Bästekille och Svensson i Krokstorp.

Sammansatta stats- och andra lagutskottet avstyrkte i sitt utlåtande nr 1 *motionerna*.

Riksdagen godtog utskottets yttrande.

Den vid samma riksdag framlagda *propositionen nr 144*, innehållande bl. a. förslag till ny förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor, upptog de tidigare gällande statsbidragsreglerna i stort sett oförändrade.

Andra lagutskottet tillstyrkte propositionen i berörda del utan erinran, och *riksdagen* fattade beslut i enlighet därmed.

Utskottet

Sedan den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen trädde i verksamhet år 1935 har rörelsen efter hand vuxit till att numera omfatta omkring 1 250 000 försäkrade. Med försäkringsformen är förenade sådana fördelar såväl för den enskilde som för samhället, att arbetslöshetsförsäkringen framstår som den lämpligaste formen för kontanthjälp vid arbetslöshet. Det är därför ett viktigt samhällsintresse att understöjda den vidare utvecklingen av de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet.

En väsentlig förbättring av de ersättningar som vid arbetslöshet utgår till medlemmarna i de erkända arbetslöshetskassorna möjliggjordes genom beslut vid 1953 års riksdag. I samband härmed höjdes bl. a. grundstatsbidragen till kassorna. För de enskilda arbetslöshetskassorna måste det uppenbarligen vara av stor vikt, att grunderna för statsbidragen icke alltför snart ändras. Det måste även betraktas som ett samhällsintresse, att också kassor med relativt låg arbetslöshetsrisk, vilka icke eller i allenast ringa mån kommer i åtnjutande av daghjälpbidrag, bindes vid försäkringen och därmed underställes den statliga kontrollen med arbetsförmedlingstvång för arbetslösa medlemmar m. m.

Statsbidragssystemet är redan så utformat, att statsbidraget är förhållandevis lågt vid ringa arbetslöshet men stiger hastigt vid ökande arbetslöshet. De i *motionerna* föreslagna ändringarna skulle, ehuru de kunde komma att drabba enskilda kassor hårt, icke medföra någon mera avsevärd accentuering av den princip, efter vilken statsbidragssystemet sålunda anordnats. Ej heller skulle ändringarna medföra någon mera betydande sänkning av statsanslagen ens vid den fulla sysselsättning, som för närvarande råder.

Riksdagen har ettbart av åren 1953—1956 avslagit motioner med yrkanden syftande till utformning av statsbidragsreglerna efter i stort sett samma grunder, som anges i nu ifrågavarande motioner. De regler angående statsbidrag, som antogs av 1953 års riksdag, har i alla väsentliga delar ånyo fastslagits i den förra året antagna nya förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor. Sedan frågan sålunda senast var föremål för riksdagens bedömning har enligt utskottets mening icke inträffat något som skulle motivera ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida.

På grund av vad sålunda anförts kan utskottet icke tillstyrka de i motionerna föreslagna ändringarna i fråga om statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I: 326 och II: 410, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1957

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Sunne, fru Carlqvist, fru Svenson, herrar Mannerskantz, Grönkvist, Lars Larsson och Edström;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo*, Nilsson i Göteborg, fru Ekendahl, herrar Bengtsson i Varberg*, fröken Höjer*, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Larsson i Hedenäset och Lothigius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Mannerskantz* och *Lothigius*, som under åberopande av innehållet i förevarande motioner, I: 326 och II: 410, ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen med bifall i huvudsaklig del till motionerna måtte för sin del

a) antaga följande förslag till

FÖRORDNING

om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956
om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor

Härigenom förordnas att 2 § förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med dels ett grundbelopp av en krona 50 öre vid en daghjälp av fem kronor, dels ock ett tilläggsbelopp av 15 öre för varje hel krona, varmed daghjälpen överstiger fem kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än tre kronor 30 öre för varje understödsdag.

Har daghjälpen fastställts till lägre belopp än fem kronor, skall grundstatsbidraget utgå med 30 % av det fastställda beloppet.

För dag, då — — — styckena sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1957.

b) besluta att den som bilaga till förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor fogade tabellen skall ändras på sätt nedan angives.

Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem	Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem	Antal ersättningsdagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela bidragsunderlaget enligt 3 § vid olika antal ersättningsdagar per medlem
0—3	0,0	6	36,7	17	78,1
3,25	4,0	7	44,2	18	79,6
3,50	7,8	8	50,4	19	80,9
3,75	11,4	9	55,7	20	82,0
4	14,8	10	60,2	21	82,9
4,25	18,2	11	64,0	22	83,6
4,50	21,4	12	67,2	23	84,2
4,75	24,4	13	70,0	24	84,6
5	27,2	14	72,4	25	84,8
5,25	29,8	15	74,5	26 och	85,0
5,50	32,2	16	76,4	däröver	

Särskilda bestämmelser — — — sker avrundning uppåt.